

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА

ТА КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

підготовки магістра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

освітньо-професійної програми

«Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)»

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта, за освітньою програмою Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка).

Розробник: Брушневська Ірина Миколаївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Кузава І.Б.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 2 від 14 вересня 2021 р.

Перезатверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти протокол № 2 від 21 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: узава (Кузава І.Б.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка <u>Спеціальність</u> 016 Спеціальна освіта <u>Освітньо-професійна програма</u> Корекційна психологія (олігофренопедагогіка) <u>Освітній рівень</u> другий (магістерський)	<u>Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів		Рік навчання <u>2</u>
<u>120 / 4</u>		Семестр <u>3-й</u>
ІНДЗ: €		Лекції <u>10 год</u>
		Практичні <u>14 год</u>
	Самостійна робота <u>88 год.</u>	
Мова навчання	Консультації <u>8 год.</u>	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
	українська	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка <u>Спеціальність</u> 016 Спеціальна освіта <u>Освітньо-професійна програма</u> Корекційна психологія (олігофренопедагогіка) <u>Освітній рівень</u> другий (магістерський)	<u>Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів		Рік навчання <u>2</u>
<u>120 / 4</u>		Семестр <u>3-й</u>
ІНДЗ: €		Лекції <u>4 год</u>
		Практичні <u>6 год</u>
	Самостійна робота <u>96 год.</u>	
Мова навчання	Консультації <u>14 год.</u>	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
	українська	

II. Інформація про викладача

ППП Брушневська Ірина Миколаївна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: 0508762003, Brushnevsk.Iryna@vnu.edu.ua

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Вивчення освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» спрямоване на формування професійної компетенції здобувачів вищої освіти, їхньої готовності до організації логопедичної роботи, корекційно-розвиваючого освітнього середовища, вибору та використання методичного і технічного забезпечення, здійснення логопедичної корекційно-педагогічної діяльності у закладах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту.

2. Пререквізити

Для освоєння освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення ОК «Актуальні проблеми корекційної педагогіки», «Теорія логопедії та технології логопедичного супроводу осіб із психофізичними порушеннями», «Організація та зміст логопедичної роботи у спеціальних закладах різного типу», «Сучасні технології логопедії з практикумом з методикою викладання дисципліни», проходження педагогічної практики (логопедичної) у спеціальних закладах освіти (центрах) та у закладах з інклюзивним навчанням.

Постреквізити. Освоєння даного освітнього компонента є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Організація інклюзивної освіти дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями», проходження педагогічної (переддипломної) практики у закладах загальної, спеціальної та інклюзивної освіти, написання кваліфікаційної роботи.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента є створення здобувачам вищої освіти умов для набуття необхідного для здійснення професійної діяльності рівня логопедичних знань, умінь, навичок, досвіду діяльності. Уточнення, розширення та систематизація професійних компетентностей студентів з проблем організації та змісту логопедичної допомоги дітям і дорослим в Україні, проведення диференційної діагностики мовленнєвих порушень з метою

комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини; розкриття сучасних підходів до організації методичної роботи з педагогами спеціальних закладів різного типу.

Завдання освітнього компонента:

– надати здобувачам вищої освіти теоретичні знання щодо загальної характеристики порушень мовлення, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки перебігу порушень мовленнєвої діяльності за умов спонтанного та цілеспрямованого навчання та виховання;

- формування у здобувачів вищої освіти умінь та навичок організації вивчення мовленнєвої функції (її фонетичного, фонематичного, просодичного, лексико-граматичного компонентів), моторної та когнітивної функцій;

- формування вмінь і навичок диференціальної діагностики та індивідуального підходу до корекції мовлення при різних порушеннях;

- освоєння основних методів та напрямків дослідження і корекції моторних, когнітивних функцій і мовлення при вивченні дітей з порушеннями у розвитку;

- формування навичок планування, організації та проведення різних видів корекційно-розвиткової діяльності вчителя-логопеда в умовах групи компенсуючої спрямованості ЗДО (індивідуальні, фронтальні, підгрупові заняття; консультації для вихователів та батьків);

- використання технічних засобів навчання, інформаційних та комп'ютерних технологій;

- встановлення контакту з батьками дітей з порушеннями мовлення, надання їм допомоги в сімейному вихованні.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)» у ході вивчення освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати загальні і фахові (спеціальні) компетентності, а саме:

Результати навчання (компетентності):

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання (РН):

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

Soft skills(т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контроль-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента (денна форма навчання)

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку та система організації спеціальної роботи з ними.						
Тема 1. Розвиток мовлення дітей в онтогенезі	16	2	2	12		ДБ, РМГ/ (макс. кількість балів за практич. заняття – 12) \ 12
Тема 2. Закономірності психічного розвитку дітей в нормі і патології.	18	2	2	12	2	ДС, РМГ, ІРС \12
Тема 3. Порушення усного мовлення дітей.	26	2	2	20	2	ДС, РМГ, ІРС \12
Разом за модулем 1	60	6	6	44	4	36
Змістовий модуль 2. Діагностична робота в системі логокорекції з дітьми із порушеннями мовлення						
Тема 4. Поняття діагностичної роботи. Діагностика пізнавального розвитку дітей.	30	2	4	22	2	ДС, РМГ, ІРС \24
Тема 5. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей. Аналіз результатів діагностики.	30	2	4	22	2	ТР, РМГ, ІРС \24
Разом за модулем 2	60	4	8	44	4	48
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	84
ІНДЗ						16
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

Структура освітнього компонента (заочна форма навчання)

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Діагностична робота в системі логокорекції з дітьми із						

порушеннями мовлення						
Тема 1. Розвиток мовлення дітей в онтогенезі	44		2	36	6	ДБ, РМГ/ (макс. кількість балів за практ. заняття – 30) \ 10
Тема 2. Поняття діагностичної роботи. Діагностика пізнавального розвитку дітей.	38	2	2	30	4	ТР, РМГ, ІРС \30
Тема 3. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей. Аналіз результатів діагностики	38	2	2	30	4	ТР, РМГ, ІРС \30
Всього годин / Балів	120	4	6	96	14	90
ІНДЗ						10
Всього годин / Балів	120	4	6	96	14	100

Примітки: ¹/ Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

² / *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема	Кількість годин
1. Розвиток мовлення дітей в онтогенезі.	12
1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу: а) Ознайомитись зі змістом основних нормативних документів спеціальної освіти дітей з особливими потребами в Україні (Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про охорону дитинства», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», виписати статті, що стосуються освіти дітей з особливими потребами.	

<p>б) Виписати основні терміни понятійно-категоріального апарату корекційної педагогіки із понятійно-термінологічних словників та із у статті 2 проекту Закону України "Про спеціальну освіту".</p> <p>2) Підготовка до практичного заняття.</p>	
<p>2. Закономірності психічного розвитку дітей в нормі і патології .</p> <p>1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</p> <p>а) Опрацювати статтю В. Кобильченко, І. Омельченко «Закономірності психічного розвитку в онтогенезі й дизнтогенезі: медичний та психологічний аспекти», виокремивши найбільш значущі положення.</p> <p>2) Підготовка до практичного заняття та контрольної роботи.</p>	12
<p>3. Порушення усного мовлення дітей</p> <p>1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</p> <p>2) Опрацювати загальні відомості про основні види порушень психофізичного розвитку дітей (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату, емоційно-волової сфери).</p> <p>3) Підготовка до практичного заняття.</p>	20
<p>4. Поняття діагностичної роботи. Діагностика пізнавального розвитку дітей.</p> <p>1) Самостійне опрацювання теоретичних основ матеріалу.</p> <p>2) Підготовка до практичного заняття:</p> <p>а) підготовка дидактичного матеріалу для проведення діагностики пізнавального розвитку дітей із ЗНМ.</p>	22
<p>5. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей. Аналіз результатів діагностики.</p> <p>1) Самостійне опрацювання теоретичних основ матеріалу.</p> <p>2) Підготовка до практичного заняття:</p> <p>а) підготовка дидактичного матеріалу для проведення діагностики мовленнєвого розвитку дітей із ЗНМ</p>	22
Разом	88

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (навчальний проект)

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Вид – науково-практичний проєкт: створення «**Діагностичної папки (з дидактичним матеріалом) для проведення діагностики психомовленнєвого розвитку дітей із порушеннями мовлення**».

Зміст діагностичної папки:

1. 5 завдань для обстеження загальної моторики.
2. 5 завдань для обстеження дрібної моторики.
3. 5 завдань для обстеження мімічної моторики.
4. 5 завдань для обстеження артикуляційної моторики.
5. 5 завдань для дослідження контактності дитини дошкільного віку.
6. 5 завдань для дослідження стану розвитку пам'яті дитини дошкільного віку.
7. 5 завдань для дослідження стану розвитку мислення дитини дошкільного віку.
8. 5 завдань для дослідження стану розвитку уваги дитини дошкільного віку.
9. 5 завдань для дослідження стану розвитку уяви дитини дошкільного віку.
10. 5 завдань для обстеження фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку.
11. 5 завдань для обстеження звуковимови у дітей.
12. 5 завдань для обстеження лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку.
13. 5 завдань для обстеження граматичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку.
14. 5 завдань для обстеження зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	2
Обґрунтоване розкриття змісту, форм та методів роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.	10
Творчий підхід до виконання ІНДЗ	2
Якість оформлення роботи	2
Разом	16

6. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове

оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, **100**.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти з ОК «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 28.06.2022 р. URL: <https://v.gd/DgfFFL>.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Психолого-педагогічна діагностика та корекція порушень мовленнєвої діяльності» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Питання до заліку

1. Загальна характеристика розвитку мовлення на різних стадіях онтогенезу другого рівня оволодіння мовленнєвою діяльністю.
2. Розвиток мовлення у період раннього віку дитини (немовляти).

3. Формування «фонематичного слуху» і його роль у розвитку розуміння усного мовлення.
4. Закономірність формування звуковимови, взаємовідношення слухо-мовленнєвого та мовленнєво-рухового аналізаторів у процесі оволодіння звукової сторони мови.
5. Сутність психічного розвитку дитини за умов типового розвитку.
6. Складові поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Закономірності психічного розвитку дітей за умов дизонтогенезу.
7. Складність структури порушеного розвитку дітей. Л.С. Виготський про аномальний розвиток.
8. Класифікація, причини виникнення порушень психофізичного розвитку. Компенсаторні та корекційні можливості дітей з особливими освітніми потребами.
9. Психолого-педагогічні умови ефективності корекційно-виховної роботи з дітьми із ООП в умовах загального та спеціального навчально-реабілітаційного закладу.
10. Сучасні клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації мовленнєвих розладів.
11. Характеристика дітей з вадами мовлення.
12. Основні форми дислалії.
13. Загальна характеристика дизартрії.
14. Диференціація дизартрії та дислалії.
15. Основні форми ринолалії.
16. Характеристика алалії, порівняння її з іншими розладами.
17. Характеристика афазії, порівняння її з іншими розладами.
18. Причини та симптоми заїкання. Особливості заїкання у дошкільнят.
19. Характеристика центрального відділу апарату мовлення.
20. Характеристика периферичного відділу апарату мовлення
21. Характеристика основних ознак фонетико-фонематичного недорозвитку у дітей.
22. Причини виникнення фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення.
23. Характеристика «ротацізму».
24. Характеристика «ламбдацізму».
25. Характеристика «свистячого сигматизму».
26. Характеристика «шиплячого сигматизму».
27. Діагностика фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення.
28. Основні шляхи корекційної роботи з дітьми із ФФНМ.
29. Характеристика загального недорозвитку мовлення як системного порушення.
30. Причини виникнення загального недорозвитку мовлення.
31. Характеристика загального недорозвитку мовлення I рівня.
32. Психолого-педагогічна характеристика дітей із загальним недорозвитком мовлення II рівня.
33. Характеристика загального недорозвитку мовлення III рівня.
34. Характеристика загального недорозвитку мовлення IV рівня.
35. Основні напрямки корекційної роботи з дітьми при загальному недорозвитку мовлення.
36. Поняття діагностичної роботи. Завдання і принципи психолого-педагогічної діагностики.
37. Зміст діагностичної діяльності вчителя-логопеда.
38. Організація діагностичної діяльності вчителя-логопеда.
39. Методична забезпеченість діагностичного процесу. Наочно-дидактичні засоби.
40. Алгоритм проведення діагностики психомовленнєвого розвитку дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10-12 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6-9 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
1-5 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	

60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси.

Основна

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда; [під заг. ред. М.Ф. Войцехівського]. К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Блеч Г. О. Система корекційно–розвивального навчання з розвитку мовлення дошкільників з розумовою відсталістю. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2015. Вип. 8. С. 18–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2015_8_4.
3. Бондаренко Ю. А. Корекційна спрямованість музичної діяльності дітей дошкільного віку зі зниженим зором: теорія та методика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 581 с.
4. Боряк О. В. Система діагностики, формування та корекції мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного вік. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2018. № 11. С. 35–48.
5. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2020. 124с. (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України № 22.1/12-Г-232 від 19.04.2019р.).
6. Гаврилова Н. С. Класифікація порушень артикуляційної моторики. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. Випуск № 7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/44/41.pdf>
7. Геращенко С. І., Тарасевич А. О. Організаційні аспекти роботи логопеда з батьками, які виховують розумово відсталу дитину. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2015. № 26. С. 58–73.
8. Голуб Н. М. Використання наочності в логокорекційній роботі з молодшими школярами із ЗНМ та порушеннями писемного мовлення. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2015. Вип. 10. С. 32–39.
9. Данілавічюте Е. А. Нейродинамічна основа моделювання мовлення та дрібної моторики в контексті комплексної технології надання допомоги при ДЦП [Електронний ресурс]. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 4. С. 8–16

10. Ільяна В.М. Особливості організації корекційної роботи вчителя-логопеда з розвитку фонематичних процесів у дітей молодшого шкільного віку з ТПМ. *Особлива дитина: навчання та виховання*. 2015. № 2. С. 45–53.
11. Конопляста С.Ю. Ринологія від А до Я. К. : Вид. дім «Слово», 2015.
12. Корекційно-розвивальні програми для учнів підготовчого, 1-4 класів з порушеннями розумового розвитку. Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. 2016. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/korekciini_programy/7-kor-programi-dlya-ditej-z-rv.pdf
13. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями розумового розвитку: навчально-методичний посібник / О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч та ін.; за ред.: О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. К. : ІСП НАПН України, 2016. 81 с.
14. Логопедія. / Шеремет М.К., Тарасун В.В., Конопляста С.Ю. та ін. : [за ред. М.К. Шеремет]. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 776 с.
15. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: формування наукового тезаурусу. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*: збірник наук. праць: Вип. 10. 2015. С. 145-154.
16. Мартинчук О.В. Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту. *Освітологія: українсько-польський науковий журнал* / [за ред. : В. Огнев'юка, Т. Левовицького, С. Сисоєвої]. Київ-Варшава. 2016. С. 147–151.
17. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення: монографія. К.: ДІА, 2016. 308 с.
18. Мартиненко І. В. Системні порушення мовлення в ракурсі медико-психолого-педагогічних досліджень. *Логопедія*. 2017. № 10. С. 41–48. URL: <http://ikpp.npu.edu.ua/logopedia/arkhiv/156-lohopediia10/2617-martynenko-i-v-systemni-porushennia-movlennia-v-rakursi-medykopsykholoho-pedahohichnykh-doslidzhen>
19. Мартиненко І. В. Характеристика особистісного профілю старшого дошкільника з системними порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2015. № 29. С. 202–207.
20. Методика логопедичного обстеження розумово відсталих дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Теоретичні та методичні аспекти корекційно-реабілітаційної діяльності: монографія / за ред.: Т.М. Дегтяренко, Ю. А. Картавої. Суми: ВВП «Мрія», 2015. С. 133–152.
21. Миронова С.П. Використання у корекційній роботі з розумово відсталими дітьми нетрадиційних методів лікувальної педагогіки і психотерапевтичних технологій.

Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). 2015. № 5. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/207/236.pdf> (дата звернення 10.09.2018).

22. Миронова С.П. Подолання упередженості щодо осіб з психофізичними порушеннями як шлях до суспільної та освітньої інтеграції. *Актуальні питання корекційної освіти* (педагогічні науки). 2016. № 7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/82/62.pdf>

23. Миронова С. П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти* (педагогічні науки). 2017. № 9. URL: <http://aqce.com.ua/vipusk-n9-2017/mironova-sp-robota-fahivciv-z-simjami-jaki-vihovujut-ditej-z-osoblivimosvitnimi-potrebami.html>

24. Омельченко І. М. Психолого-педагогічні основи діагностики і формування комунікативної діяльності у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. 185 с.

25. Омельченко І. Програма «Розвиток мовлення» для дітей із затримкою психічного розвитку: концептуальне підґрунтя та алгоритм реалізації. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2016. № 4 (80). С. 41–52.

26. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.

27. Особливості психолого-педагогічний супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу: навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В. та ін.; за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. К. : ІСП НАПН України, 2016. 148 с.

28. Пахомова Н. Г. Пахомова В. А. Інтеграція медико-психологічних і педагогічних знань в процесі корекційної роботи. *Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова*. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. Випуск 30. С. 285– 291.

29. Пахомова Н. Г. Структурні складові інтеграції знань в процесі професійної підготовки вчителів-логопедів. *Актуальные проблемы коррекционной педагогики и психологии*: сборник научных трудов. К.: ДІА, 2015. С. 142–148

30. Пахомова Н. Г., Кононова М. М. Спеціальна психологія. Полтава : АСМІ, 2015. 389 с.

31. Сак Т. В. Психолого-педагогічні умови реалізації державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2015. № 29. С. 239–244.

32. Стахова Л. Л. Методичні рекомендації щодо організації корекційно-розвивальної роботи в групах компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення.

Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення. Суми, 2018. С. 15–22.

33. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб / уклад. Т. Скрипник. Харків: Факт, 2015. 40 с.

34. Тищенко В. В. Логопедична тераностика: концепт нового напрямку діагностики та корекції мовленнєвих порушень. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Вип. 7. Т. 1. Кам'янець-Подільський, «Медобори-2006». 2016. С. 393–402.

35. Тищенко В. В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2016. Вип. 29. С. 112-118.

36. Чеботарьова О. Сучасні підходи до трудового навчання учнів із порушеннями опорно-рухового апарату та інтелекту. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2017. № 4 (84). С. 56–65

37. Чередніченко Н.В. Формування фонетико-графічної грамотності у молодших школярів із порушеннями мовленнєвого розвитку в умовах корекційного навчання: навч.-метод. посіб. К. : ДІА, 2016. 212 с.

38. Чередніченко Н. В., Карпенко О. М. Психолінгвістичний підхід до подолання мовленнєвих порушень у дітей із системними порушеннями мовлення. *Науковий часопис. Корекційна педагогіка*. 2016. № 31. С. 132–14

39. Шеремет М. К., Боряк О. В. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб. Суми : ФОП Цьома С. П., 2016. 252 с.

40. Яковенко А. О. Формування мовленнєвої готовності старших дошкільників з логопатологією до інтегрованого навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2018. 330 с.

41. McLeod, S. and Harrison, L.J. (2009) Epidemiology of speech and language impairment in a nationally representative sample of 4- to 5-year-old children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 52, 1213–1229.

42. Oksana Boriak (2015). Language and Speech Functional System under Development Pathologies (Mental Retardation) *International Journal of Pedagogy Innovation and New Technologies*, Vol. 2, № 1, pp. 69–75. URL: <http://www.ijpint.com>

43. Oksana Boryak (2016). Theoretical bases of speech activity of mentally. *European journal of Special Education Research*, Volume 1, issue 2, pp. 67–79.

44. Pruthi G. Language development in children with mental retardation. URL: <http://www.goertzel.org/dynapsyc/2007/Language%20development.htm>.

Нормативні документи:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23.05.2017 № 2053-VIII.

2. Розпорядження КМУ від 9 серпня 2017 р. № 526-р «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу».

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545 «Про затвердження положення про інклюзивно-ресурсний центр».

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 № 88 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами».

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 963 «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників».

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 року № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.05.2018 № 981 «Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків».

10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.05.2018 №447 «Про затвердження Примірного переліку оснащення кабінетів інклюзивно-ресурсних центрів».

11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018 № 414 «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти».

Інформаційні ресурси

1. Департамент загальної середньої та дошкільної освіти МОН України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/department/department-of-secondary-andprimaryeducation/>

2. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iitzo.gov.ua/biblioteka/>

3. <https://ispukr.org.ua/>

4. <https://mon.gov.ua>

5. <http://logoped.in.ua/>

6. <https://www.logoclub.com.ua/>

7. <https://logopedia.com.ua/>

8. https://www.youtube.com/channel/UCHP6_wPIQqHXylvqgUpmeXg

9. <http://logopedu.com.ua/>

10. <https://prometheus.org.ua/partnership/>

11. <https://ru.coursera.org/>

12. <https://vumonline.ua/>

13. <https://www.ed-era.com/>